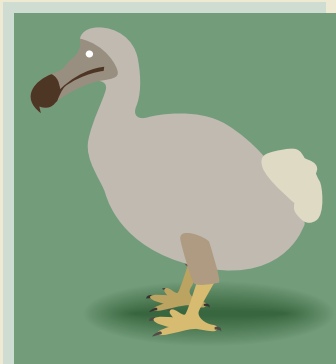

ELS ORÍGENS DE L'ACTIVISME AMBIENTAL

La lluita en favor de la natura i la defensa del medi ambient no és un fenomen recent, sinó que es remunta a temps immemorials. Les cultures indígenes tradicionals han estat des de sempre íntimament unides al territori i han defensat la terra davant agressions de diversa índole.

A Occident, les arrels de l'activisme ambiental es poden situar, en gran part, en les **primeres estratègies de preservació de la natura que van aparèixer als tròpics**, als territoris que es van colonitzar durant els **segles xvii i xviii**. Així, en llocs ben llunyans d'Europa, com l'illa Maurici, es van començar a aplicar mesures de conservació per frenar els impactes creixents de la sobreexplotació dels recursos locals imposada pels colonitzadors europeus. L'impacte d'aquesta sobreexplotació va quedar ben palès amb la **desaparició del dodo**, que ha esdevingut un símbol de les extincions causades per la humanitat.

Dodo (*Raphus cucullatus*). Espècie extinta d'ocell no volador de 70 cm d'alçada i d'un pes d'entre 13 i 25 kg.

LONDRES S. XIX: GREAT STINK

Les primeres reivindicacions de caràcter ambiental a Europa es remunten al Londres de mitjan segle XIX, com a conseqüència dels canvis ocasionats per la **Revolució Industrial**. I és que, durant el període comprès entre la segona meitat del segle XVIII i aproximadament el 1840, el món va experimentar una transformació econòmica, social i tecnològica —la més gran de la història de la humanitat, des del Neolític— que va suposar el pas d'una economia rural basada fonamentalment en l'agricultura a una economia de caràcter urbà, industrialitzat i mecanitzat. Però la indústria no només va desplaçar les persones en la realització de tasques, sinó que també va suposar **l'inici d'una contaminació a gran escala i sense precedents** del sòl, de l'aire i de l'aigua.

Un dels casos de més ressò va tenir lloc durant el segle XIX al Tàmesi, el qual va assolir **uns nivells de contaminació que van extingir completament la vida al riu**. Tot i així, l'aigua se seguia utilitzant per al consum humà, cosa que va donar lloc a greus epidèmies de diftèria i va ocasionar més de 35.000 morts entre el 1831 i el 1866. L'estiu de 1858 va ser extremadament càlid, cosa que va fer que els bacteris prosperessin encara més. El riu feia tanta pudor que a aquest període se'l coneix amb el nom de Great Stink («la Gran Pudor»).

The silent highwayman. Your money or your life. Caricatura publicada el 10 de juliol del 1858 a la revista *Punch*. La mort ronda sobre el Tàmesi, reclamant la vida dels qui no paguen per la neteja del riu.

En aquest context **van aparèixer les primeres mobilitzacions ciutadanes que reclamaven un aire més net i una millor gestió de les aigües residuals i dels residus generats per la indústria**. En els seus orígens, doncs, la defensa del medi ambient estava estretament vinculada a la salut.

LONDRES 1950: GREAT SMOG

Uns quants anys més tard, entre els dies 5 i 9 de desembre del 1952, els habitants d'aquesta mateixa ciutat van ser novament víctimes d'un greu episodi de contaminació, en aquest cas de l'aire, que es coneix com el Great Smog «la Gran Boira» de Londres.

El fenomen, causat pel **creixement incontrolat de la crema de combustibles fòssils** per part de la indústria i el transport, va ser considerat un dels pitjors desastres ambientals fins aleshores, i va ocasionar la mort de 12.000 londinencs i milers de malalts.

Tot i que no es va parlar d'ecologisme fins als anys 70, el moviment no va néixer d'un dia per l'altre. A finals del segle XIX, diversos pensadors i naturalistes ja posaven de manifest la necessitat de preservar la natura, evitant qualsevol alteració humana. En aquest context, destaca especialment la figura de John Muir (1838-1914), el qual va tenir un paper molt important en la protecció d'espais naturals als Estats Units i va fundar el 1892 la **primera entitat conservacionista de la història, el Sierra Club**, que avui dia continua sent una icona de l'ecologisme a tot el món.

Caricatura publicada al diari The Times el juliol del 1855. El científic anglès Michael Faraday dona una targeta al Pare Tàmesi, sobre l'estat del riu.

MOBILITZACIONS A CATALUNYA

A Catalunya, l'ecologisme ha estat estretament vinculat a la **defensa del territori** i ha tingut un triple vessant —reivindicatiu, polític i cultural— que ha aglutinat conservacionistes, naturalistes i ambientalistes. **Els primers moviments van aparèixer estretament vinculats a la lluita antinuclear.** Les protestes es van iniciar a Barcelona durant el 1979 i hi assistiren unes 100.000 persones per sol·licitar el tancament de les centrals nuclears i la paralització del Pla Energètic Nacional. **L'oposició als transvasaments, sobretot a l'Ebre, i la denúncia de la degradació del litoral** per la urbanització massiva de la costa han estat altres causes que han portat els catalans a agrupar-se i a mobilitzar-se en favor del medi.

En l'àmbit català, una de les figures més destacades de l'ecologisme va ser **Ramon Margalef**. Aquest científic barceloní va ser probablement l'europeu que més va contribuir a assentar les bases de l'ecologia.

Continua llegint aquí:

